

SEKCE PRO INSOLVENČNÍ PRÁVO

Dne 1.2.2023 zasedala Sekce pro insolvenční právo České advokátní komory (dále jen „Sekce“). Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský přivítal přítomné členy a hosty z Ministerstva spravedlnosti (MŠP) a zahájil zasedání Sekce.

STAV IMPLEMENTACE SMĚRNICE O RESTRUKTURALIZACI A INSOLVENCÍ – ZMĚNY ODDLUŽENÍ

Přítomný náměstek člena vlády Mgr. Antonín Stanislav, PhD. podal tuto informaci:

Co se týče změn zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „insolvenční zákon“) v souvislosti se směrnicí o restrukturalizaci a insolvenční¹, které se týkají oddlužení, tak věc se nachází ve stádiu vypořádávání připomínek vzešlých z meziresortního připomínkového řízení. Připomínky jsou velmi rozsáhlé, zahrnují stovky stran a lze očekávat, že proces vypořádání potrvá nejméně dva měsíce. Hlavní téma v rámci této problematiky je, zda má být oddlužení zkráceno plošně nebo jen pro podnikatele. Daným tématem se na MŠP zabývala Expertní poradní skupina pro insolvenční (dále jen „poradní skupina S22“) s jednoznačným závěrem, že nedoporučuje plošné zkrácení oddlužení pro všechny. Toto stanovisko vzalo MŠP na vědomí a zašle jej předsedům koaličních poslaneckých klubů k vyjádření. Nicméně převažující názor politické reprezentace prozatím upřednostňuje plošné zavedení zkráceného oddlužení pro všechny.

Předseda Sekce JUDr. Michal Žižlavský k tomu připomenul následující:

V připomínkách, které budou vypořádávány, jsou zahrnuty i připomínky ČAK, z nichž hlavní připomínka se týká výhrady proti plošnému zkrácení oddlužení pro všechny na 3 roky. ČAK navrhuje implementovat výše uvedenou směrnici pouze v jejím zákonném rámci, tedy tak, že

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132

by se zkrácení oddlužení z 5 na 3 roky týkalo pouze podnikatelů a netýkalo by se spotřebitelů. Další podstatná připomínka ČAK se týká zabezpečení financování administrace procesu oddlužení, a to zejména v případě, že by došlo k plošnému zkrácení oddlužení na 3 roky. To by totiž mělo za následek výpadek 40 % zdrojů na financování administrace a mohlo by to mít za následek kolaps dosud fungujícího systému oddlužení. Připomenul ještě, že tématem financování procesu administrace oddlužení se zabývala na MSp i poradní skupina S22 s doporučením tuto záležitost řešit.

Náměstek člena vlády Ing. Bc. Radomír Daňhel MBA, LL.M. k tomu ještě uvádí:

MSp si tento problém uvědomuje a počítá se zachováním odměn insolvenčních správců ve stejné výši jako dosud. Dle jeho vyjádření má MSp návrh legislativního řešení již připravený. Snahou MSp bude účinnost těchto změn insolvenčního zákona a navazujících předpisů od 1.1.2024.

Následně téma diskutovali členové Sekce (21 přítomných členů) s tím, že se nakonec jednomyslně shodli na těchto závěrech (bylo zjištěno orientačním hlasováním):

- 1) Plošné zkrácení oddlužení pro všechny by se kromě podnikatelů týkalo převážně práce schopných mužů středního věku, kteří už dnes mají možnost se oddlužit za 3 roky, pokud splatí věřitelům 60 % dluhů. Členové Sekce se shodují v názoru, že pokud se jim umožní rozložení dluhů do 3 let, a ještě se jim odpustí 40 % dluhů, je to postačující. Co se týče zvláště zranitelných osob, tak pro ně již existuje řešení v podobě 3letého oddlužení bez potřeby dosáhnout uvedené míry splacení dluhu. Pokud by bylo zvažováno rozšíření zkráceného oddlužení na další osoby než na podnikatele, je vhodné zamyslet se spíše nad tím, zda jsou zvláště zranitelné osoby definovány dostačujícím způsobem než vztahovat plošně zkrácené oddlužení na všechny.
- 2) Neočekává se masivní vstup dlužníků do plošně zkráceného oddlužení, protože z praxe plyne závěr, že vstupu vyššího počtu osob do oddlužení brání nejednotná výše nezabavitelné částky v exekuci a oddlužení. Z praxe advokátů jako sepisovatelů návrhů na povolení oddlužení (advokáti sepisují odhadem ¾ všech návrhů) plyne poznatek, že hlavní překážka širšího využití institutu oddlužení je jinde. Dlužníci preferují exekuci před insolvenčním řízením, a to proto, že jim momentálně zůstává k dispozici více

prostředků a neuvažují v dlouhodobějším horizontu tak, že své dluhy mohou vyřešit konečným způsobem jedinečnou cestou oddlužení. Pokud by bylo záměrem zpřístupnit oddlužení širšímu okruhu dlužníků a dostat je z šedé zóny na legální pracovní trh, musela by se srovnat výše nezabavitelné částky v exekuci a oddlužení.

- 3) Plošné zkrácení oddlužení může mít v praxi i negativní důsledky pro dlužníky, kteří by se zvládli oddlužit, když se jejich dluhy rozloží do 5 let, avšak nezvládnou to, pokud se jejich dluhy rozloží jen do 3 let. Tento efekt by se projevil zejména vůči nízkopříjmovým dlužníkům v regionech. Na oddlužení nelze pohlížet optikou průměrné měsíční mzdy stanovené pro celou ČR, protože situace v Praze je zcela odlišná od situace v regionech jako jsou Ústecko, Ostravsko, Karlovarsko nebo v zóně „vnitřního pohraničí“. Průměrná měsíční mzda je navíc ovlivněna vyššími platy manažerů a dalších osob, často právě z Prahy, které zpravidla oddlužením neprocházejí.

NOVÝ ZÁKON O PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACI

Přítomný náměstek člena vlády Mgr. Antonín Stanislav, PhD. informoval přítomné členy Sekce v tomto rozsahu:

Vládní návrh zákona o preventivní restrukturalizaci je již v Poslanecké sněmovně a příští týden proběhne první čtení. Jde o normu, která se poměrně dlouho diskutovala, připomínky podávala i ČAK a tyto byly ve významné části zohledněny. S ohledem na stav projednávání předlohy se již nečekají větší změny ze strany MSp vyjma jediné, kterou je zrušení opakované zkoušky insolvenčních správců se zvláštním povolením, a to z toho důvodu, že opakované zkoušky nemají žádné srovnatelné profese – advokáti, státní zástupci, exekutoři, soudci ani daňový poradci. Tato změna byla široce diskutována i s místopředsedy insolvenčních soudů, kde nebyl nikdo proti zrušení. Opačné systémové řešení by vyžadovalo zavedení opakovaných zkoušek u všech srovnatelných profesí, což se nepředpokládá. Návrh na zrušení opakované zkoušky má podporu MSp, poradní skupiny S22 a odborné veřejnosti. Důležité je zmínit, že nemá vliv na osvědčování bezúhonnosti, včetně trvajících požadavků na bezpečnostní prověření ze strany NBÚ s tím, že exit insolvenčních správců ze systému z důvodu porušení povinností nebo proto, že nevykonávají řádně funkci se také zachovává.

Orientačním hlasováním členů Sekce (21 přítomných) byl zjištěn jejich postoj k návrhu:

Co se týče zrušení opakované zkoušky jako takové, všichni členové Sekce návrh podporují. Zachování režimu „jedenkrát složená zkouška platí vždy“, podporuje 15 členů Sekce, 6 členů se zdrželo hlasování, a to i z důvodu konfliktu zájmů, nikdo z členů nehlasoval proti.

APLIKACE MEZINÁRODNÍCH SANKCÍ V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ

JUDr. Adam Sigmund jako člen odborné sekce ČAK pro AML zrekapituloval dostupné informace ohledně připravované novely AML legislativy, která by se měla dotknout nejen agendy advokátů, ale i insolvenčních správců. Jeho prezentace se připojuje jako **1. příloha** a nedílná součást zápisu.

Na to navázal JUDr. Jaroslav Brož s konkrétními poznatky z aplikační praxe a poukázal na problematičnost identifikace osoby na kterou mohou dopadat mezinárodní sankce, a to např. při vydání výtěžku zajištěnému věřiteli či plnění rozvrhu. Zásadní problém je úpadek řešený reorganizací či budoucí preventivní restrukturalizace. Ty by mohla nevhodná legislativní úprava zcela zmařit. Jeho prezentace se připojuje jako **2. příloha** a nedílná součást zápisu.

Členové Sekce se shodují v tom, že nevhodně rozšířený dopad předpisů AML do oblasti činnosti advokátů a insolvenčních správců může zkomplikovat průběh insolvenčních řízení a snížit jejich výtěžnost pro věřitele, včetně státu.

Oba přítomní náměstci člena vlády k tomu uvádějí:

Co se týče problematiky mezinárodních sankcí a AML legislativy MSp přivítá jednání v této věci se zástupci ČAK, a to za účelem podrobnějšího projednání informací JUDr. Adama Sigmunda a JUDr. Jaroslava Brože, které zazněly na dnešní Sekci.

Všichni přítomní členové Sekce se shodují v tom, že by se oba zmínění členové Sekce měli zúčastnit jednání aby s MSp v této věci.

RÚZNÉ

Oba přítomní náměstci člena vlády by přivítali, aby se Sekce zamyslela nad standardy fungování provozoven insolvenčních správců, a to včetně využití prostředků elektronické komunikace.

Tato problematika bude projednána členy Sekce na příštím jednání.

V Praze dne 1.2.2023

Ověřil a schválil:

JUDr. Michal Žižlavský, předseda Sekce pro insolvenční právo

Sepsala:

Mgr. Kamila Šrolerová, Odbor vnější a vnitřní legislativy

ZIZLAVSKY > **30 let**

AML_insolvenční správci

Předběžná představa novely AML zákona

§ 2 odst. 1 písm. n) a o) AML zákona – zavedení nové povinné osoby

- insolvenční správce při:
 - řešení úpadku konkursem nebo reorganizací
 - zvláštní způsoby řešení úpadku
 - preventivní restrukturalizace
 - **přezkum pohledávek**
 - zjišťování majetkové podstaty
 - **zpeněžování majetkové podstaty**

Předběžná představa novely AML zákona

§ 29b AML zákona – povinnosti insolvenčního správce jako nové povinné osoby

- identifikace klienta
- **kontrola klienta**
- uchovávání informací
- oznámení podezřelého obchodu
- odložení splnění příkazu klienta
- informační povinnost
- mlčenlivost

Problematické okruhy

- koncept insolvenčního správce **není postaven na principu klient – poskytovatel služeb**
- insolvenční správce **vykonává i veřejnou moc**
- insolvenční správce **při zpeněžování majetkové podstaty a při distribuci výtěžku věřitelům postupuje podle pokynů a pravomocných rozhodnutí insolvenčního soudu**, nikoliv podle své úvahy, či volného rozhodnutí

Rizika pro insolvenční procesy

- fyzická (osobní) identifikace věřitelů (mohou jich být stovky, tisíce či desetitisíce v jednom jediném insolvenčním řízení) by představovala závažnou komplikaci přezkumu pohledávek jak kapacitně, tak časově i co do finančního zabezpečení této agendy
- předimenzovaná paušální povinnost **identifikace, kontroly a informační povinnost** při zpeněžování majetkové podstaty by představovala závažnou komplikaci z pohledu délky trvání a výtěžnosti insolvenčních procesů
- z pohledu věřitelů (mezi nimiž velmi významný podíl tvoří stát Česká republika) by to znamenalo oddálení uspokojení pohledávky v čase a snížení míry jejího uspokojení (s významným negativním dopadem na státní rozpočet, resp. jeho příjmovou stránku)

Doporučení

- je nutné **vyvážit skutečnou potřebu ošetření AML rizik v insolvenčních procesech a dopady takové regulace na zájmy věřitelů (stát, soukromý sektor)**
- je nutné **najít optimální nástroje**, které by v praxi neznamenal paralyzování insolvenčních procesů zcela nezbytných pro fungování národního hospodářství
- je třeba hledat možnosti **splnění cílů AML legislativy bez závažných negativních hospodářských dopadů**
- zejména je třeba **vhodně formulovat plánovaná ustanovení § 2 odst. 1 písm. n) a o) a § 29b AML zákona**

3. Aplikace mezinárodních sankcí v insolvenčních řízeních

- Konkursní řešení úpadku
 - Sankce EU

Právní úprava

- Právo EU
 - Nařízení
 - Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17.3.2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujících nebo ohrožujících územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny např. ve znění prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/260 ze dne 23.února 2022
 - Přímý účinek
 - Priorita před národní úpravou
- Národní úprava
 - Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti č. 253/2008 Sb. („AML“)
 - Zákon o provádění mezinárodních sankcí č. 69/2006 Sb.

Nařízení Rady (EU) č. 269/2014

článek 2

- 1. **Zmrazují se veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje** náležející fyzickým osobám, a fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům **či orgánům s nimi spojeným**, jak jsou uvedeny v příloze I, jakož i veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které uvedené osoby, subjekty či orgány **vlastní, drží či ovládají**.
- 2. Žádné finanční prostředky ani hospodářské zdroje **nesmějí být přímo ani nepřímo zpřístupněny** fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům či orgánům s nimi spojeným uvedeným v příloze I nebo v jejich prospěch.

Nařízení Rady (EU) č. 269/2014

článek 1

- Pro účely tohoto nařízení se se rozumí:
 - d) „hospodářskými zdroji“ aktiva všeho druhu, hmotná či nehmotná, movitá či nemovitá, která nejsou finančními prostředky, ale lze je použít k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb;
 - e) „zmrazením hospodářských zdrojů“ zabránění jejich použití k získání finančních prostředků, zboží nebo služeb jakýmkoli způsobem, zejména jejich prodejem, pronájmem nebo zastavením;
 - f) „zmrazením finančních prostředků“ zabránění jakémukoli pohybu, převodu, přeměně, použití finančních prostředků, přístupu k nim nebo zacházení s nimi jakýmkoli způsobem, který by vedl k jakékoli změně jejich objemu, výše, umístění, vlastnictví, držby, povahy, určení nebo k jiné změně, která by umožnila použití těchto prostředků, včetně správy portfolia;
 - g) „finančními prostředky“ finanční aktiva a hospodářské výhody všeho druhu, mimo jiné:
 - peníze v hotovosti, šeky, finanční pohledávky, směnky, platební příkazy a jiné platební nástroje;
 - vklady u finančních institucí nebo jiných subjektů, zůstatky na účtech, pohledávky a závazky z pohledávek;
 - veřejně i soukromě obchodované cenné papíry a dluhové nástroje, včetně akcií a kapitálových podílů, certifikátů zastupujících cenné papíry, dluhopisů, směnek, opčních listů, dlužních úpisů a smluv o derivátových nástrojích;
 - úroky, dividendy nebo jiné výnosy či hodnoty pocházející z aktiv nebo jimi vytvářené;
 - úvěry, práva na započtení, záruky, závazky plnění nebo jiné finanční závazky;
 - akreditivy, nákladní listy, dodací listy a
 - dokumenty prokazující podíl na finančních prostředcích nebo na finančních zdrojích

Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti č. 253/2008 Sb. („AML“)

- § 6 odst. 2 AML

- **Podězřelý obchod**

- **(2)** Podězřelým je obchod **vždy**, pokud

a) klientem, **osobou ve vlastnické nebo řídící struktuře klienta**, skutečným majitelem klienta, osobou jednající za klienta nebo osobou, která se jinak podílí na obchodu a je povinné osobě známa, **je osoba, vůči níž Česká republika uplatňuje mezinárodní sankce** podle zákona o provádění mezinárodních sankcí, nebo

b) předmětem obchodu je nebo má být zboží nebo služby, vůči nimž Česká republika uplatňuje sankce podle zákona o provádění mezinárodních sankcí.

Zákon o provádění mezinárodních sankcí č. 69/2006 Sb.

- § 10
- **POVINNOSTI VE VZTAHU K MAJETKU, NA KTERÝ SE VZTAHUJÍ MEZINÁRODNÍ SANKCE**
- **Oznamovací povinnost**
- **(1)** Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se u něj nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, **je povinen učinit o tom bez zbytečného odkladu oznámení Úřadu**. Právo na využívání údajů podle zákona upravujícího právo na digitální služby se ve vztahu k tomuto oznámení neuplatní.
- **(2)** Jestliže při přípravě nebo při uzavírání smlouvy vznikne podezření, že na jednu ze stran závazkového vztahu se vztahují mezinárodní sankce, nebo že předmětem závazkového vztahu je nebo má být majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, avšak toto podezření není možné před nebo při uzavírání smlouvy hodnověrně ověřit, vzniká oznamovací povinnost podle odstavce 1 bezprostředně po uzavření smlouvy.
- **(3)** Oznámení se podává písemně nebo ústně do protokolu.

- § 11

- **Nakládání s majetkem, na který se vztahují mezinárodní sankce**

- **(1)** Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se u něj nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, **nesmí nakládat s tímto majetkem jinak než za účelem jeho ochrany před ztrátou, znehodnocením, zničením nebo jiným poškozením**, pokud není v tomto zákoně uvedeno jinak, a to od okamžiku, kdy se dozví, že majetek je považován za majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce.
- **(2)** Ten, u koho se nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, má nárok uplatňovat vůči státu náhradu nezbytně nutných nákladů souvisejících s jeho správou a ochranou od okamžiku doručení oznámení Úřadu podle § 10. Nárok na náhradu nákladů podle tohoto ustanovení nemá subjekt nebo osoba, na něž se vztahují mezinárodní sankce, ani osoby s nimi spolupracující, jim blízké či s nimi podnikatelsky nebo jiným způsobem spojené.
- **(3)** Vzniká-li pochybnost, že osoba uvedená v odstavci 1 odpovídajícím způsobem zabezpečuje ochranu majetku, na který se vztahují mezinárodní sankce, nebo je-li to třeba k zabezpečení jeho správy například s ohledem na předpokládanou dobu trvání k němu se vztahujících mezinárodních sankcí, Úřad vyzve k vydání takového majetku. Ten, u koho se nachází majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, jej na výzvu Úřadu vydá Úřadu nebo jím určené osobě. Majetek nevydaný dobrovolně může být odňat. O vydání nebo odnětí majetku se sepíše protokol, v němž se uvede dostatečně přesný popis vydaného nebo odňatého majetku. Kopie protokolu se vydá tomu, kdo majetek vydal nebo jemuž byl odňat, jako potvrzení o převzetí věci.
- **(4)** Ustanovení odstavců 1 až 3 se vztahují rovněž na majetek, u kterého vzniká oznamovací povinnost podle § 10 odst. 1.
- **(5)** Úřad předá oprávněné osobě, případně osobě určené podle písmene b) nebo c) majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce, jestliže
 - **a)** je osobou, na kterou se nevztahují mezinárodní sankce, a prokáže, že je vlastníkem nebo oprávněným držitelem tohoto majetku,
 - **b)** je v dokumentu podle § 2 uvedeno, že má být konkrétní osobě předán, nebo
 - **c)** tak pravomocně rozhodl příslušný tuzemský státní orgán, nebo příslušný orgán cizího státu anebo mezinárodní organizace, jehož rozhodnutí je na základě mezinárodního práva vykonatelné na území České republiky.

FAU

Blokace účtu bankou

- Blokace účtu entity v úpadku – řešení – žádost IS:
 - Insolvenční správce informuje FAU, že insolvenční soud usnesením ze dne XXX, č.j.: YYY prohlásil konkurs na majetek Dlužník, kdy díky této skutečnosti se osobou s dispozičními oprávněními stal ex-lege insolvenční správce.
 - Insolvenční správce zdvořile žádá FAU, aby informoval výše uvedené finanční instituce, že odpadl důvod pro blokaci dispozic Insolvenčního správce s výše citovanými účty.

FAU

§ 10 oznamovací povinnost & plnění subjektům / vyplácení výtěžku / rozvrh /etc.

- Klasická situace – vydání výtěžku ZJV či realizace rozvrhu subjektu na sankčním seznamu
 - IS informuje dle ust. § 10
 - FAU vydá příkaz či správní rozhodnutí, kterým:
 - Deklaruje, že konkrétní výtěžek je považován za majetek, na který se vztahují mezinárodní sankce podle čl. 2 Nařízení
 - Zákaz vůči věřiteli
 - Povinnost vůči IS podle čl. 2 odst. 2 Nařízení - IS nesmí výtěžek přímo ani nepřímo zpřístupnit věřiteli nebo v jeho prospěch
 - O odvolání rozhoduje Ministerstvo Financí
 - Po právní moci FAU uloží IS na jaký účet u FAU zaslat výtěžek

DIP situace ???

(Debtor In Possession Dispoziční oprávnění dlužníka)

- Nařízení evidentně nedopadá na průběh konkursního řízení ve smyslu provozování podniku, zpeněžování etc.
 - Jediný okamžik je výplata věřitelům, kteří jsou předmětem sankcí - může být extrémně problematické identifikovat, zda věřitel je či není dotčen sankcemi
- Značené interpretační potíže v Reorganizaci; Preventivní restrukturalizace
 - Vhodné hledat interpretační východiska směřující k naplnění smyslu a účelu insolvenčního zákona i mezinárodních sankcí